

Uchwała Nr IV/41/19
Rady Gminy Dźwierzuty
z dnia 31 stycznia 2019 r.

w sprawie uchwalenia gminnego programu przeciwdziałania narkomanii na terenie Gminy Dźwierzuty na 2019 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 994 ze zm.) oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 1030 ze zm.), ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 1492) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020, Rada Gminy Dźwierzuty uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się gminny program przeciwdziałania narkomanii na terenie gminy Dźwierzuty na 2019 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dźwierzuty.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2019 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Arkadiusz Aleksander Nosek

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2019 NA TERENIE GMINY DŹWIERZUTY

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019 stanowi szczegółowe przedstawienie działań do realizacji przez Gminę Dźwierzuty w oparciu o Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 1030 ze zm.), a także określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania narkotyków. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii jest kontynuacją zadań i kierunków podjętych w latach poprzednich.

WSTĘP

Problemem wieku XX i XXI stała się w naszej cywilizacji narkomania. Wcześniej zjawisko narkomanii nie miało takiego powszechnego wymiaru ani skutków o tak poważnych konsekwencjach. W chwili obecnej borykamy się nie tylko z problemami zdrowotnymi jakie niesie za sobą uzależnienie od narkotyków, ale także z ogromem problemów społecznych.

Problem narkomanii to problem społeczny dotyczący wszystkich środowisk, często związany jest z innym uzależnieniem w tym przede wszystkim alkoholizmem. W ostatnich latach znacznie wzrosło wśród młodzieży zainteresowanie wszelkimi środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi i innymi środkami ogólnie nazywanymi narkotykami, które są dla nich najprostszym sposobem na oderwanie od rzeczywistości, dobrą zabawą, zabiciem nudy, chwilowym zapomnieniem o kłopotach, problemach na jakie napotykają, wchodząc w dorosłe życie.

Mając świadomość istniejących zagrożeń, należy podjąć wszelkie działania, zwłaszcza profilaktyczne, zmierzające do ograniczenia rozpowszechniania narkotyków. Najskuteczniej problemy społeczne są rozwiązywane na szczeblu lokalnym, gdzie działające instytucje czy organizacje są w stanie trafnie określić charakter istniejącego problemu, jego skalę oraz podjąć adekwatne środki zaradcze. Narkomania nie jest zjawiskiem jednorodnym. Jest problemem zdrowotnym, ponieważ niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych tj. HIV, żółtaczkę, choroby weneryczne. Stanowi również problem prawny czy kulturowy. Jednak narkomania to przede wszystkim kwestia społeczna. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych może doprowadzić do uzależnienia, które powoduje wykluczenie społeczne, przyczynia się do przestępczości, bezrobocia, bezdomności, prostytucji i ubóstwa.

Narkomania to choroba, która dotyka wszystkie grupy społeczne, niezależnie od wieku, wykształcenia czy też statusu materialnego. Zjawisko używania narkotyków ma z reguły także określone negatywne konsekwencje dla najbliższego otoczenia oraz zakłóca prawidłowe funkcjonowanie całego społeczeństwa, prowadząc do szeregu szkód i kosztów. Dlatego też stosowanie narkotyków nie może być kwestią, która jest obojętna społecznie.

Narkomania to nadużywanie środków psychoaktywnych, czyli narkotyków, do których zalicza się naturalne czy syntetyczne substancje oddziałujące na ośrodkowy układ nerwowy, powoduje m.in. zmiany świadomości, percepcji czy nastroju. Zjawisko narkomanii ma charakter procesu, czyli postępuje, ewoluuje i odznacza się zróżnicowaną dynamiką. Narkomania to nie tylko subkultura, ale również moda narkotykowa, która przebiega zgodnie z zachodzącymi w niej trendami. Młodzi ludzie swobodnie dokonują wyborów między dostępnymi używkami czyli alkoholem, narkotykami czy nikotyną. Moda na zażywanie narkotyków wzrasta. Powszechność narkotyków była głównie problemem miast, natomiast obecnie sięga terenów wiejskich. Substancje psychoaktywne mogą być dostępne w szkołach, na imprezach, dyskotekach oraz środowisku rówieśniczym. Istotne jest, aby zapobiegać zjawisku narkomanii poprzez uświadamianie, jakie ryzyko niesie za sobą sięganie po narkotyki. Odpowiednio do stopnia ryzyka profilaktyka powinna być prowadzona na trzech poziomach tj.

1. Profilaktyka pierwszorzędowa, która jest adresowana do grupy niskiego ryzyka, są to działania prewencyjne, obejmujące szerokie i nie zdiagnozowane populacje poprzez promocję zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji.
2. Profilaktyka drugorzędowa, która jest adresowana do grupy podwyższonego ryzyka, celem jest ograniczanie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych.
3. Profilaktyka trzeciorzędowa, która jest adresowana do grupy wysokiego ryzyka, czyli przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego, umożliwienie powrotu do normalnego życia w społeczeństwie.

Substancje psychoaktywne:

- wpływają na centralny układ nerwowy,
- wpływają na organizm człowieka powodując w różnym stopniu zmiany psychiczne (np. euforię, zmieniony odbiór rzeczywistości, iluzje, omamy, zaburzenia pamięci) oraz fizyczne (np. wzrost ciśnienia, przyspieszenie tętna, pobudzenie).

Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo – wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności poprzez :

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii (art. 19 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii),
2. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem,
3. Udzielenie rodzinom, w której występują problemy narkomanii pomocy psychologicznej i prawnej,
4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
5. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu narkomanii,
6. Udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego

DIAGNOZA ZJAWISKA NIKOTYNIZMU I NARKOMANII

Skuteczność podjętych działań profilaktycznych w istotnym stopniu będzie zależała od ich jakości. Niezbędne jest zatem zdobycie odpowiedniej wiedzy na temat zagrożeń, jakimi podlegają mieszkańcy gminy oraz sposobów przeciwdziałania ich skutkom.

Diagnozę problemu narkomanii na terenie Gminy Dźwierzuty w celu opracowania programu przeciwdziałania narkomanii na rok 2019 oparto na badaniach, które zostały przeprowadzone w miesiącu październiku 2017 r. przez firmę Oficyna Profilaktyczna z Krakowa na zlecenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dźwierzutach. Tak więc Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019 jest kontynuacją poprzednich programów.

Natomiast w okresie od listopada do grudnia 2018 r. 170 uczniów ze wszystkich szkół z terenu Gminy Dźwierzuty wzięło udział w ogólnopolskiej diagnozie społecznej uczniów szkół podstawowych. Badanie to zostało prowadzone w ramach kampanii "Zachowaj Trzeźwy Umysł". Dzięki uczestnictwie w diagnozie zostanie uzyskana wiedza na temat postaw młodzieży wobec

problemów ujętych w pytaniach ankietowych. Badanie to jest niezwykle cennym źródłem informacji. Porównanie ogólnopolskie pozwoli bowiem na precyzyjne określenie mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń, nad którymi należałoby rozpocząć prace naprawcze.

Wyniki ankiet wypełnionych przez uczniów Gminy Dźwierzuty otrzyma do końca maja 2019 r. i zostaną one wykorzystane przy opracowaniu Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020 na terenie Gminy Dźwierzuty.

W przeprowadzonym badaniu w miesiącu październiku 2017 r. wzięły udział cztery grupy społeczne: dorośli mieszkańcy gminy, uczniowie uczęszczający do szkoły podstawowej i ponadpodstawowej oraz sprzedawcy. W badaniach łącznie wzięło udział 309 osób (dorośli mieszkańcy – 80 osób, uczniowie – 214, sprzedawcy – 15 osób).

1. PROBLEM NIKOTYNOWY I NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie Gminy Dźwierzuty, wzięło udział 80 mieszkańców. Spośród badanych 48% stanowiły kobiety, 53% mężczyźni. Najliczniejszą część badanej społeczności stanowiły osoby w wieku 19-29 lat (30%) oraz 30-40 lat (24%). Ankietowani w wieku 41-50 lat tworzyli grupę 20% badanych, zaś 16% respondentów znajdowało się między 51 a 60 rokiem życia. 10% badanej populacji miało więcej niż 61 lat. Spośród badanych 18% posiada wykształcenie wyższe, a 26% średnie lub pomaturalne. Z deklaracji 33% respondentów wynika, że zdobyli wykształcenie zawodowe, a 24% podstawowe. Zdecydowana większość badanych jest żonata (25%), zaś 21% jest kawalerem. 18% respondentów jest zamężna, 16% panną, a 6% po rozwodzie. Wdową/wdowcem jest 5% badanych, a kobiet rozwiedzionych – 4%. Z analizy struktury badanej społeczności, wynika, że 38% pracuje w prywatnych przedsiębiorstwach. Własną działalność gospodarczą prowadzi 13% respondentów, zaś 28% ankietowanych pozostaje bez pracy. Na emeryturze lub rencie przebywa 6% osób, natomiast w instytucjach publicznych pracuje 9%. Z rolnictwa utrzymuje się 8% ankietowanych. Jako dobrą ocenia swoją sytuację materialną 31% badanych, a 8% określa ją jako bardzo dobrą. 30% mieszkańców Gminy Dźwierzuty ani dobrze, ani źle nie ocenia swojej sytuacji materialnej, zaś 23% twierdzi, że ich sytuacja jest zła lub bardzo zła (9%).

Celem przeprowadzonych badań było poznanie opinii oraz doświadczeń respondentów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i tytoniu.

Część mieszkańców Gminy Dźwierzuty – 59% deklaruje, że nigdy nie paliło papierosów, zaś 29% twierdzi, że 6 razy w tygodniu lub codziennie pali papierosy. Od 2 do 5 razy w tygodniu sięga po papierosy 3 % ankietowanych, raz w tygodniu – 1%. Kilka razy w tygodniu po wyroby tytoniowe sięga 4% badanych, a 4% kilka razy w miesiącu. 5% pali papierosy kilka razy w roku. Spośród osób,

które zadeklarowały się jako palące mniej niż 5 wypała 9% badanych, 21% pali od 6 do 15 sztuk dziennie. 21% sięga po 16-25 papierosów dziennie, 26 – 35 sztuk wypała 3% badanych. Powyżej 35 papierosów w ciągu dnia wypała 3% respondentów, 26% nie jest w stanie dokładnie określić dokładnej liczby wypalanych papierosów dziennie, 18% respondentów nie pali każdego dnia.

Badani na pytanie o motywacje do podjęcia palenia papierosów podali, że jest to dla nich czynność relaksująca i sprawiająca przyjemność (14%). 26% ankietowanych palenie papierosów uznało za zwyczaj. 11% kierowało się chęcią dobrej zabawy. W sytuacjach stresowych po papierosa sięga 26% mieszkańców, 6% badanych nie podało konkretnego powodu, a 5% respondentów pali w sytuacjach stresowych. Jak wynika z analizy danych, palenie papierosów jest zwyczajem palaczy oraz stanowi dla nich źródło przyjemności.

Następnie zapytano ankietowanych o sytuację, w których najczęściej sięgają po papierosa. Badani w głównej mierze palą papierosy w sytuacjach stresowych (37%). Ankietowani jako sytuację w której palą wskazali, że robią to dla przyjemności (23%). W towarzystwie pali 9% badanej społeczności, 14% łączy je z alkoholem, a 3% ankietowanych nie potrafiło wskazać konkretnej sytuacji. 14% przyznało, iż pali ze znudzenia i dla zabicia czasu. Z powyższych danych wynika, że respondenci nikotyzują się przede wszystkim w sytuacjach stresowych oraz dla przyjemności.

Ankietowani na pytanie dotyczące próby rzucenia palenia, wielu z nich wskazało, że nigdy nie podejmowała takich prób (44%). W porównaniu do osób, które raz miały taką próbę lecz nieskuteczną (15%), bądź kilkakrotnie im się to nie udało (26%), liczba osób nie podejmujących się zwalczania jest bardzo duża. Tylko 15% badanych nie mających za sobą dotychczas próby rzucenia palenia deklaruje taki zamiar. Uzależnienie od nikotyny jest jednym z najsilniejszych uzależnień od środków psychoaktywnych. Usiłowanie rozstania się z nałogiem często kończą się niepowodzeniem, co zniechęca palaczy do podejmowania kolejnych kroków.

Kolejnym pytaniem z zakresu palenia papierosów było zapytanie o ocenę szkodliwości ich nadużywania dla zdrowia. Ankietowani odpowiedzieli, że palenie papierosów jest szkodliwe (26%), a 48% uznało je za bardzo szkodliwe. Wskazuje to na świadomość palaczy, że mają do czynienia ze substancją szkodzącą ich zdrowiu i przynoszącą spustoszenie w organizmie. 23% badanych odpowiedziało, że palenie papierosów jest w małym stopniu szkodliwe dla zdrowia, natomiast jako nieszkodliwe uznało je 4% badanych. Świadomość palaczy na temat destrukcyjnego wpływu palenia papierosów na zdrowie jest duża, a nie podejmowanie działań zmierzających do zaprzestania używania świadczy o sile uzależnienia.

Mieszkańcy gminy zostali zapytani o częstotliwość zażywania narkotyków. Zdecydowana większość opowiedziała się za tym, że ich nie spożywa (84%). Kilka razy w roku narkotyki bierze 8% badanych. 3% mieszkańców sięga po nie kilka razy w miesiącu. 1% deklaruje, że spożywa narkotyki raz w tygodniu, natomiast 2-5 razy na tydzień sięga po nie 3%. 6 razy w tygodniu lub codziennie

sięga 3 % badanych. Wynik należy brać z marginesem błędu, ponieważ wielu ankietowanych może nie chcieć się przyznać do faktu używania narkotyków, ponieważ są one nielegalne.

Wśród osób, które zadeklarowały się, że zażywają narkotyki, najczęściej sięgają po marihuanę (67%), a w następnej kolejności po amfetaminę (44%). Doświadczenie ze środkami nasennymi ma 28% badanych, kolejne 28% brało sterydy, zaś grzyby halucynogenne zażywało 22% respondentów. Kolejne 22% ankietowanych spożywało dopalacze. 17% kokainę i ekstazy, zaś LSD sięgało 11% badanej populacji.

Mieszkańcy Gminy Dźwierzuty poproszeni o podanie powodu z jakiego sięgali po narkotyki odpowiedzieli, że kierowali się chęcią lepszej zabawy (57%) oraz chcieli zapomnieć o problemach (21%). 21% uległo wpływowi znajomych, natomiast 14% badanych chciało w ten sposób załagodzić stres. Według deklaracji 14% mieszkańców bierze substancje psychoaktywne bez konkretnego powodu, oraz chce zmniejszyć objawy kaca (14%). Kolejne 14% badanych podało inne powody, bliżej ich nie określając.

Na pytanie dotyczące możliwości pozyskania narkotyków na terenie zamieszkiwanej miejscowości, respondenci odpowiedzieli, że nie wiedzą gdzie mogliby je kupić (70%). Mieszkańcy społeczności twierdzą, że jest trudny dostęp do środków psychoaktywnych (8%), natomiast 11% respondentów nie miałoby problemów, aby je pozyskać. Dla 11% badanych narkotyki są całkowicie niedostępne.

Ankietowani w pytaniu o możliwość pozyskania dopalaczy na terenie miejsca zamieszkania, mieli ocenić czy istnieją trudności w ich zdobyciu. 9% badanych, twierdzi, że pozyskanie dopalaczy jest łatwe, natomiast trudno dostępne są w opinii kolejnych 9%. Tylko 15% mieszkańców uważa, że dopalacze w ich miejscu zamieszkania są całkowicie niedostępne. Część badanej społeczności (68%) nie potrafi ocenić, czy można pozyskać dopalacze na terenie gminy. W odniesieniu do wcześniejszego pytania, poproszono respondentów o wskazanie, gdzie w swojej miejscowości mogą nabyć narkotyki lub dopalacze. 85% mieszkańców odpowiedziało, że nie zna takich miejsc. Wynikać to może z obawy o poniesienie konsekwencji prawnych przez siebie, bądź z obawy przed osobami rozprowadzającymi substancje psychoaktywne. Pozostali mieszkańcy uważają, że środki można dostać na osiedlu (5%), na dyskotecę (4%) w centrum miejscowości (8%) lub w siłowni (1%). 1% badanych twierdzi, że można je pozyskać na uczelni.

Zdecydowana większość mieszkańców Gminy Dźwierzuty stwierdziła, że jest przeciwna stosowaniu narkotyków (61%), zaś 9% twierdzi, iż powinno zachować zdrowy rozsądek, aby nie popaść w nałóg. 6% respondentów uważa, że człowiek ma prawo sięgać po narkotyki, to jego decyzja, natomiast 9% ankietowanych jest zdania, iż wszystko jest dla ludzi. 15% nie ma zdania na ten temat.

W opinii respondentów, osoba z problemem narkotykowym to chory człowiek (66%) i ktoś kto ma zły wpływ na innych (9%). Dla 1% narkoman jest obciążeniem społecznym, zaś 5% to ktoś

komu nie powiodło się w życiu. 13% badanych osobę z problemem narkotykowym uważa za człowieka nieszczęśliwego, dla 3% to awanturnik i chuligan, a 5% twierdzi, iż jest osobą z dużą wrażliwością. 5% narkomana uważa za przestępcę, a 3% za dziwaka.

Następnie respondenci mieli za zadanie ocenić czy zgadzają się z wymienionymi stwierdzeniami. Miało to na celu zbadanie ich przekonań na temat narkotyków i dopalaczy, które powszechnie funkcjonują w społeczeństwie. Z przekonaniem, że przychodzenie do pracy pod wpływem narkotyków lub dopalaczy nie ma nic złego nie zgodziło się 76% badanych, nie wiem odpowiedziało 19%, a zgodziło się z tym 5% ankietowanych. 64% mieszkańców nie zgodziło się z twierdzeniem, że posiadanie narkotyków nie powinno być karalne. Kolejnym z twierdzeń jest, że dopalacze są bezpieczną alternatywą dla narkotyków, 69% mieszkańców badanej społeczności nie popiera tego przekonania, a 24% odpowiedziało, że nie wie. Ze stwierdzeniem: okazjonalne zażywanie narkotyków nie prowadzi do uzależnienia nie zgodziło się 56% badanych, 26% nie ma zdania na ten temat, a 18% uznaje je za prawdziwe. Kolejnym przekonaniem funkcjonującym w społeczeństwie jest, że marihuana nie powinna być klasyfikowana jako narkotyk, gdzie 50% ankietowanych jest odmiennego zdania i nie zgadza się z tym twierdzeniem, 29% nie ma zdania, a 21% w pełni zgadza się z przekonaniem. 68% mieszkańców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że wszystkie narkotyki są bezpieczne o ile używa się ich odpowiednio, a 21% nie ma zdania.

2. PROBLEM NIKOTYNOWY I NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI

W badaniu ankietowym na terenie Gminy Dźwierzuty wzięło udział 214 uczniów, gdzie 40% próby stanowili chłopcy, a 60% dziewczęta. Wśród badanych uczniów, najliczniejszą grupą byli uczniowie klasy VI (28%), następnie z V klasy szkoły podstawowej (26%) i VII (26%). 20% badanych było uczniami klas IV. Najliczniejszą grupę badanych stanowiły dzieci w przedziale wiekowym 11-12 lat (47%), a następnie uczniowie między 9 a 10 rokiem życia (26%) i 13 a 14 (26%). Tylko 1% badanych pomiędzy 15 a 16 rokiem życia.

Na początku zapytano uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy. Negująco na to pytanie odpowiedziało 34% respondentów, a 38% nie ma wiedzy na ten temat. 28% ankietowanych potwierdziło, że rówieśnicy sięgają po papierosy. Uczniowie zapytani o swoje doświadczenia związane z paleniem papierosów, 90% badanych odpowiedziało, że nigdy ich nie paliło. 4% społeczności uczniowskiej 1-2 razy w życiu zdarzyło się palić papierosy, 3-5 razy 1% respondentów, natomiast między 6-9 razy sięgnęło po wyroby tytoniowe 1% ankietowanych. 20-39 razy po wyroby tytoniowe sięgnął 1% badanych, zaś 40 i więcej razy – 4%. W ciągu ostatnich 30 dni, 76% uczniów wypaliło mniej niż 1 papierosa na tydzień. Natomiast 18% respondentów twierdzi, że paliło 1-5 papierosów dziennie, zaś 6% badanych twierdzi, że wypala więcej niż 20 papierosów na dzień.

Uczniowie zostali zapytani o to, czy zdarzyło im się kiedykolwiek zażywać narkotyki.

Zdecydowana większość respondentów przeczy temu, aby spożywali środki psychoaktywne. 3% badanych miał z nimi styczność.

Kolejne pytanie było skierowane do osób, które odpowiedziały, że próbowały narkotyków. Zapytano dzieci o wiek pierwszego spożycia narkotyków. Inicjację narkotykową 36% przeżyło mając mniej niż 8 lat. Kolejno między 8 a 10 rokiem spróbowało ich 9% respondentów, a 55% miało 11-13 lat. Spośród uczniów mających inicjację narkotykową za sobą, 45% zażywało marihuanę, 18% kokainę. Pozostałe 27% badanych wskazało na inne, bliżej nie określone substancje.

Na pytanie o źródło pozyskania substancji psychoaktywnych, uczniowie odpowiedzieli, że dostali je od kolegi/koleżanki (13%), bądź brali w grupie przyjaciół (13%). 6% twierdzi, że narkotyki zabrali z domu bez wiedzy rodziców. Zdecydowana większość (69%) twierdzi, że nie wie skąd pozyskali substancje psychoaktywne.

Uczniowie zapytani o motyw sięgania po narkotyki/dopalacze, w zdecydowanej większości odpowiedzieli, że zrobili to dla zabawy (40%) oraz wskazali na zwyczaj (40%). 10% bierze substancje psychoaktywne dla przyjemności i relaksu. Inne, bliżej nieokreślone powody wskazało 10% badanych. Uczniowie, po narkotyki/dopalacze sięgali u kolegi, koleżanki (30%) lub pod sklepem (30%). Pozostali badani wskazali, że substancje psychoaktywne brali w barze/klubie (20%), w domu (10%) i na terenie szkoły (10%). Kolejne 10% respondentów wskazało na inne miejsca, bliżej nie określone przez nich.

Osoby, które miały kontakt z narkotykami, zostały zapytane o przykre doświadczenia z nimi związane. 36% respondentów wskazało na pogorszenie się relacji koleżeńskich, 27% podało, iż mieli problemy w rodzinie, 36% ankietowanych podało inne, bliżej nie określone przykrości.

Kolejne pytanie skierowane do uczniów dotyczyło wiedzy ich rodziców na temat zażywania narkotyków przez dzieci. 79% respondentów stwierdziło, że ich rodzice nie wiedzą o spożywaniu przez nich substancji psychoaktywnych. Tylko 21% rodziców wie o inicjacji narkotykowej/dopalaczowej swojego dziecka. Jest to niepokojący fakt, mogący świadczyć o braku zainteresowania ze strony rodziców życiem ich dzieci. Niepokojący jest fakt, że 50% rodziców nie zareagowało na wieść, że ich dziecko bierze narkotyki/dopalacze. Kolejne 13% przeprowadziło z dziećmi rozmowę, zaś 38% szukało pomocy u specjalisty. Na pytanie o stosunek rodziców do zażywania przez nieletnich narkotyków, prawie połowa (47%) badanych stwierdziła, że rodzice starają się chronić swoje dzieci, natomiast 45% respondentów uważa, że rodzice ogólnie nie reagują na fakt zażywania narkotyków przez nieletnich, a 9% twierdzi, że udają, że tego nie widzą.

Większość uczniów (69%) nie wie, czy zdobycie narkotyków w swojej miejscowości jest możliwe. 28% ankietowanych uważa, że trudno pozyskać narkotyki, a 4% twierdzi, że łatwo je zdobyć. Podobnie jak w poprzednim pytaniu dotyczącym dostępu do narkotyków, dopalacze w miejscu zamieszkania respondentów są trudno dostępne dla 28% uczniów, natomiast łatwy dostęp

zadeklarował 1% badanych. 70% respondentów nie potrafi ocenić stopnia dostępności dopalaczy w ich miejscowości. Zdecydowana większość badanej populacji uczniów (91%), twierdzi, że nie zna miejsc, gdzie można pozyskać narkotyki lub dopalacze w swojej miejscowości. 4% wskazało na inne, bliżej przez nich nieokreślone miejsca, zaś 2% uważa, że narkotyki lub dopalacze można kupić w dyskotecce (1%), w szkole (1%), w centrum miejscowości (1%). 3% badanych podało, że można je nabyć na osiedlu.

Uczniowie zapytani o motywy sięgania przez rówieśników po alkohol, narkotyki, dopalacze lub papierosy stwierdzili, że kieruje nimi ciekawość (56%) oraz chęć zaimponowania innym (44%). Za poszukiwaniem wrażeń opowiedziało się 21% badanych, świętowaniem okazji – 14%, zaś na obawę przed odrzuceniem wskazało 15% ankietowanych. Inne, bliżej nie określone motywy podało 7% populacji uczniowskiej.

W opinii 85% uczniów, zażywanie narkotyków jest zdecydowanie szkodliwe. Raczej szkodliwe jest dla 7% badanych, zaś raczej nieszkodliwe – dla 4%, zdecydowanie nieszkodliwe – 1%. Nie miało zdania na ten temat 3% badanych. Za szkodliwością dopalaczy zdecydowanie opowiedziało się 87% uczniów, a raczej szkodliwe są w opinii 5% badanych. Tylko 42% uważa, że dopalacze raczej nie są szkodliwe, 1% - zdecydowanie nieszkodliwe, a 1% ankietowanych nie ma zdania na ten temat.

Według ankietowanych negatywnymi konsekwencjami związanymi z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych mogą być zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (59%), pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (41%), a także obniżenie efektywności w nauce (31%). Innymi konsekwencjami są kłopoty finansowe (26%), wysokie koszty leczenia (25%). 9% uczniów uważa, że nie występują negatywne konsekwencje nadużywania środków psychoaktywnych, zaś 3% podało inne problemy, bliżej ich nie określając. Aż 26% nie ma wiedzy na temat tego, jakie skutki może przynieść uzależnienie od alkoholu, narkotyków, dopalaczy i palenia papierosów.

Jak wynika z danych, uczniowie wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy czerpią głównie z telewizji i Internetu (42%). 22% wiedzę na ich temat zdobywa w szkole. 15% od rodziny, 7% ankietowanych informacje o narkotykach i dopalaczach pozyskuje od znajomych. Aż 15% badanych wskazało na inne źródła.

Na temat szkodliwości środków psychoaktywnych najczęściej rozmawiali z uczniami nauczyciele (50%) oraz rodzice (57%). Aż 15% respondentów twierdzi, że nikt z nimi nie rozmawiał, zaś 10% samemu pozyskuje wiedzę na ten temat. 10% ankietowanych rozmawiało na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, dla 7% koledzy/koleżanki stanowili źródło informacji. 15% wskazało na inne osoby, lecz nie wskazali konkretnie to to był.

Uczniowie w sytuacji problemowej wynikającej z używania substancji psychoaktywnych zwróciliby się o pomoc w pierwszej kolejności do rodziców bądź opiekunów (70%). Nauczycieli

poprosiłoby o pomoc 31% badanych, natomiast kolegę/koleżankę 13%. Do Policji zwróciłoby się o pomoc 20% ankietowanych. Niewielką popularnością cieszy się Ośrodek Interwencji Kryzysowej (4%), Urząd Gminy (4%) oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (8%). Na telefon zaufania wskazało 15% społeczności uczniowskiej. Aż 20% badanych, nie wie, gdzie w razie problemów wynikających ze spożywania środków psychoaktywnych mogłoby się udać po pomoc.

3. PROBLEM NIKOTYNOWY I NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY MŁODZIEŻY

W badaniu ankietowym na terenie Gminy Dźwierzuty wzięło udział 77 uczniów, gdzie 43% próby stanowiły dziewczęta, 57% chłopcy. Prawie połowa uczęszczała do III klasy szkoły gimnazjalnej (49%), zaś 47% do klasy II gimnazjum. Pozostałe 4% uczęszcza do dawnej I gimnazjum, terazniejsza VII klasa szkoły podstawowej. 79% badanych było między 14 a 15 rokiem życia, natomiast 16% miało 16-17 lat. Między 18 a 20 rokiem życia było 5% badanych.

Na początku zapytano uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy. Negująco na to pytanie odpowiedziało tylko 4% respondentów, a 6% nie ma wiedzy na ten temat. 90% ankietowanych potwierdziło, że rówieśnicy sięgają po papierosy. Gimnazjaliści zapytani o swoje doświadczenia związane z paleniem papierosów, 73% badanych odpowiedziało, że nigdy ich nie paliło. 12% społeczności uczniowskiej 1-2 razy w życiu zdarzyło się palić papierosy, 3-5 razy 7% respondentów, natomiast między 6-9 razy sięgnęło po wyroby tytoniowe 2% ankietowanych. Aż 20-39 razy paliło 2% populacji uczniów, zaś 40 i więcej 4%. W ciągu ostatnich 30 dni, 51% uczniów wypaliło mniej niż 1 papierosa na tydzień. Natomiast 14% respondentów twierdzi, że paliło mniej niż 1 papierosa dziennie, między 1 a 5 wypaliło 19% badanych. 6-10 papierosów paliło na dzień 8% badanych, 11-20 papierosów sięgnęło 5% ankietowanych, a więcej niż 20 – 3%.

Uczniowie zostali zapytani o to, czy zdarzyło im się kiedykolwiek zażywać narkotyki. Zdecydowana większość respondentów przeczy temu, aby spożywali środki psychoaktywne. Aż 13% badanych miał z nimi styczność.

Kolejne pytanie było skierowane do osób, które odpowiedziały, że próbowały narkotyków. Zapytano młodzież o wiek pierwszego spożycia narkotyków. Inicjację narkotykową 8% gimnazjalistów przeżyło mając mniej niż 8 lat, kolejne 8% miało wówczas 8 – 10 lat, a 83% badanych było między 14 a 16 rokiem życia. 77 % uczniów sięgało po marihuanę, 8% po amfetaminę. Na inne narkotyki wskazało 15% ankietowanych.

Na pytanie o źródło pozyskania narkotyków, uczniowie odpowiedzieli, że brali je wspólnie w grupie przyjaciół (29%). Pozostali gimnazjaliści uważają, że kupili narkotyki od kogoś znanego ze słyszenia, lecz nieosobiście (14%), zaś inni dostali je od takiej osoby znanej ze słyszenia, ale nieosobiście (7%). Inni uważają, że dostali od kolegi/koleżanki (7%), od starszego rodzeństwa (21%). Większość (36%) twierdzi, iż nie wie od kogo je pozyskało.

Na chęć dobrej zabawy wskazało 46% ankietowanych, a przyjemność i relaksację jako motyw zażywania substancji psychoaktywnych podało 46% uczniów. Kolejne 8% w ten sposób chciało zaimponować w towarzystwie, a 31% podało inne motywy.

Substancje psychoaktywne młodzież najczęściej zażywała u kolegi/koleżanki (36%) lub w domu (21%). Pozostali ankietowani wskazali na sklep (7%) i inne miejsca (57%). Jako konsekwencje zażywania narkotyków 20% uczniów wskazało na pogorszenie relacji koleżeńskich. Zdecydowana większość, 80% wskazała na inne konsekwencje, bliżej ich nie określając.

Niepokojący jest fakt, że większość rodziców uczniów nie wie, iż ich dzieci sięgają po narkotyki. 82% badanych wskazało, że rodzice nie mają pojęcia o zażywaniu przez nich środków psychoaktywnych. Rodzice, którzy wiedzą o zażywaniu narkotyków /dopalaczy 40% z nich nic nie zrobiło z tą informacją, kolejne 40% wyznaczyło karę, a 20% przeprowadziło rozmowę. Na inne reakcje rodziców wskazało 40% uczniów.

Na pytanie o stosunek rodziców do zażywania przez nieletnich narkotyków, większość (62%) badanych stwierdziła, że rodzice starają się chronić swoje dzieci przed nimi, natomiast 40% respondentów uważa, że szukają pomocy u specjalisty. Według 16% gimnazjalistów rodzice szukają pomocy u rodziny, a 21% jest zdania, że proszą o interwencję szkołę. 12 % ankietowanych uważa, że rodzice w ogóle nie reagują na fakt zażywania narkotyków przez nieletnich, a 4% twierdzi, że udają, że tego nie widzą.

Większość uczniów (57%) nie wie, czy zdobycie narkotyków w swojej miejscowości jest możliwe. 26% ankietowanych uważa, że trudno pozyskać narkotyki, a 17% twierdzi, że łatwo je zdobyć. Podobnie jak w poprzednim pytaniu dotyczącym dostępu do narkotyków, dopalacze w miejscu zamieszkania respondentów są trudno dostępne dla 32% uczniów, zaś na łatwy dostęp wskazało 12% badanych. 56% respondentów nie potrafi ocenić stopnia dostępności dopalaczy w ich miejscowości. Zdecydowana większość gimnazjalistów nie zna miejsc, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze (77%). Inni badani wskazali na takie miejsca jak: osiedle (3%), centrum miejscowości (4%), szkołę (8%), dyskotekę (4%) i siłownię (1%). Inne miejsca, bliżej nie określone przez uczniów podało 8% badanych.

Gimnazjaliści zapytani o motywy sięgania przez rówieśników po alkohol, narkotyki, dopalacze lub papierosy stwierdzili, że kieruje nimi chęć zaimponowania innym (45%) oraz ciekawość (58%). Za poszukiwaniem wrażeń opowiedziało się 39% badanych, świętowaniem okazji – 34%. Na obawę przed odrzuceniem wskazało 23% ankietowanych. Inne, bliżej nie określone motywy podało 12% populacji uczniowskiej.

W opinii 60% uczniów, zażywanie narkotyków jest zdecydowanie szkodliwe. Raczej szkodliwe jest dla 14% badanych, zaś raczej nieszkodliwe – dla 8%, a zdecydowanie nie szkodliwe dla 3% respondentów. Nie miało zdania na ten temat 16% badanych. Za szkodliwością dopalaczy

zdecydowanie opowiedziało się 74% uczniów, a raczej szkodliwe są w opinii 14% badanych. 1% gimnazjalistów uważa, że dopalacze raczej nie są szkodliwe, a 3% ankietowanych twierdzi, iż nie są one szkodliwe. 8% respondentów nie ma zdania na ten temat.

Konsekwencjami wynikającymi z zażywania środków psychoaktywnych, picia alkoholu i palenia papierosów w opinii uczniów mogą być: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (60%), pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (42%), obniżenie efektywności w nauce (31%). W dalszej kolejności respondenci wymieniali kłopoty finansowe (32%) i wysokie koszty leczenia (29%). 8% gimnazjalistów podało inne konsekwencje zachowań ryzykownych, natomiast 9% twierdzi, iż nie występują negatywne następstwa używania środków psychoaktywnych. Aż 19% nie ma wiedzy na temat.

Jak wynika z danych, uczniowie wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy czerpią głównie z telewizji i Internetu (58%). 49% wiedzę na ich temat zdobywa w szkole. 17% od rodziny, a 36% ankietowanych informacje o narkotykach i dopalaczach pozyskuje od znajomych. 6% badanych wskazało na inne źródła. Na temat szkodliwości środków psychoaktywnych najczęściej rozmawiali z uczniami nauczyciele (61%) oraz rodzice (35%). 22% wskazało na pedagoga/psychologa szkolnego, natomiast 19% respondentów twierdzi, że nikt z nimi nie rozmawiał, kolejne 19% samemu pozyskuje wiedzę na ten temat. Dla 13% koledzy/koleżanki stanowili źródło informacji, 13% wskazało na inne osoby. Uczniowie w sytuacji problemowej wynikającej z używania substancji psychoaktywnych zwróciliby się o pomoc w pierwszej kolejności do rodziców bądź opiekunów (62%). Nauczycieli poprosiliby o pomoc 22% badanych, natomiast kolegę/koleżankę 26%. Do Policji zwróciliby się o pomoc 12% ankietowanych, a na telefon zaufania wskazało 8% społeczności uczniowskiej. Do psychologa udałoby się 16% uczniów, zaś do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej poszłoby 4% ankietowanych. 3% respondentów wskazało na Urząd Gminy. Aż 16% badanych, nie wie, gdzie w razie problemów wynikających ze spożywania środków psychoaktywnych mogłoby się udać po pomoc, a 5% wskazało na inne osoby.

4. PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Dźwierzuty wzięło udział 15 sprzedawców, 14 kobiet i 1 mężczyzna. Wśród badanych największą grupę stanowili respondenci w wieku 41 - 60 lat (6 osób). Między 26 a 40 rokiem życia było 5 sprzedawców, zaś poniżej 25 lat miały 3 osoby, a więcej niż 61 lat – 1 osoba. Między rokiem a 5 lat w punkcie sprzedaży alkoholu pracuje 5 osób, natomiast ze stażem pracy 6-10 przebadanych było 3 respondentów. 5 osób pracuje między 11 a 20 lat, zaś powyżej 21 lat - 2 ekspedientów. Pracownicy punktu sprzedaży stanowili najliczniejszą grupę respondentów – 13 osób. Spośród badanych 2 osoby były właścicielami sklepów.

Sprzedawcy alkoholu podczas ankietowania byli pytani głównie o problemy alkoholowe

dotyczące mieszkańców gminy. Jednak pojawiły się również pytania dotyczące wyrobów tytoniowych. Sprzedaż wyrobów tytoniowych jest czynem niezgodnym z prawem. Jednak 6 sprzedawców uważa, że w Gminie Dźwierzuty rzadko zdarza się, aby produkty te sprzedawano osobom nieletnim, zaś 2 osoby podają, że takie sytuacja mają miejsce czasami. 7 osób twierdzi, że nie są sprzedawane papierosy osobom poniżej 18 roku życia. W Gminie Dźwierzuty, sprzedawcom nigdy nie zdarzyło się podać wyrobów tytoniowych osobom, które nie ukończyły 18 roku życia 15 osób).

Podsumowując rozważania na temat związany z paleniem przez młodzież papierosów, oraz zażywaniem narkotyków czy dopalaczy należy stwierdzić, że papierosy nadal stanowią problem, który jest kumulowany przez narkotyki. Badani uczniowie najczęściej sięgają po papierosa w okresie przejściowym ze szkoły podstawowej do gimnazjum. Podobnie jest z sięganiem po narkotyki. Warto podkreślić, że badani uczniowie zazwyczaj są motywowani przez swoich kolegów lub koleżanki. Dotyczy to wszystkich sfer, zarówno palenia papierosów, jak również zażywania narkotyków i dopalaczy. Z przeprowadzonych badań wśród gimnazjalistów wynika, że młodzi ludzie częściej wskazują, że „ktoś coś robi” niż sami się przyznają do tego, że np. palą papierosy lub zażywają narkotyki. Poza tym warto zastanowić się nad problemem dostępności papierosów, narkotyków i dopalaczy przez badaną młodzież. Zgodnie z deklaracjami badani nie mają dużych problemów ze zdobyciem papierosów czy też narkotyków, mimo tego, że sprzedaż papierosów osobom do 18 roku życia jest w Polsce zabroniona. Odnosząc się do zagadnienia skutków jakie może wywołać uzależnienie od papierosów, narkotyków bądź też innych środków odurzających np. dopalaczy należy jednocześnie dołożyć wszelkich starań w celu edukacji młodzieży o negatywnych skutkach palenia papierosów i zażywania narkotyków oraz dopalaczy z jednoczesnym edukowaniem osób dorosłych, które mogą być gwarantem przestrzegania prawa. Edukowanie to mogłoby się odbywać zarówno w postaci otwartych wykładów, warsztatów, spotkań z młodzieżą, ale też poprzez opracowanie kampanii społecznych mających na celu, nie tyle edukację w zakresie profilaktyki ale, co wydaje się być ważniejsze, uwrażliwienie opinii publicznej na fakt, że problemy związane z paleniem papierosów i zażywaniem narkotyków i dopalaczy nie zniknęły z życia młodego człowieka, a są nieodłącznym elementem procesu dorastania przynajmniej dla części z nich.

Wnioski wynikające z przeprowadzonych badań:

Dzięki badaniom uzyskano informację o najczęściej stosowanych przez uczniów używkach. Stwierdzono, że młodzież sięga po nie w związku z problemami i kłopotami w życiu osobistym, chęcią zaimponowania innym, chęcią poprawy samopoczucia, a także to, że koledzy zażywają. Często inspiracją do sięgania po używki jest środowisko rówieśnicze. Badania wskazały również, że wśród dzieci i młodzieży są osoby, które potrafią preferować zdrowy styl życia, mają świadomość,

że uzależnienia szkodzą zdrowiu i nie boją się odmawiać w sytuacjach zagrożenia.

Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- istnieje niebezpieczeństwo próbowania narkotyków i papierosów przez młodzież,
- istnieje ryzyko namowy ze strony innych na użycie środków odurzających,
- miejsca szczególnej dostępności narkotyków to szkoła, dyskoteka, (środowisko rówieśnicze),
- szeroki wachlarz narastających problemów związanych ze stosowaniem narkotyków doświadczanych przez młodzież tj. wyśmiewanie i groźby ze strony innych, a także problemy i kłopoty w życiu osobistym,

Analizując badania przeprowadzone na terenie Gminy Dźwierzuty można wyciągnąć następujące wnioski:

- Niepokojący jest fakt, że w Gminie Dźwierzuty występuje dość szeroki problem nikotynowy,
- Z przedstawionych danych wynika, że wielu dorosłych mieszkańców gminy ma za sobą inicjację narkotykową,
- Istotny problem w Gminie Dźwierzuty stanowi palenie papierosów przez dzieci i młodzież,
- Z zebranych danych wynika, że kilku uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum ma za sobą inicjację narkotykową,
- Część mieszkańców gminy nie wie czy profilaktyka w gminie jest skuteczna oraz gdzie mogą skorzystać z pomocy,
- Wiedza nieletnich dotycząca miejsc, gdzie w razie problemów wynikających ze spożycia narkotyków mogą otrzymać pomoc jest niewielka,
- Niepokojący jest fakt, że w Gminie Dźwierzuty można zakupić narkotyki,

Diagnoza problemów społecznych ukazała skalę problemów uzależnień społecznych na terenie gminy. Działania badawcze doprowadziły do zidentyfikowania problemów uzależnień wśród różnych grup (dzieci, młodzież, dorosłych mieszkańców, sprzedawców). Przeprowadzone badania zidentyfikowały przyczyny i czynniki wywołujące sytuacje problemowe, określiły skalę i zakres problemów uzależnień oraz zidentyfikowały skutki występujących problemów.

Aby rozwiązać istniejące problemy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powinna podjąć szereg działań w celu wyjaśnienia sytuacji problemowej i złagodzenia jej skutków.

Ważnym działaniem ze strony komisji będzie przeprowadzenie różnorodnych kampanii

profilaktycznych dotyczącej negatywnych skutków nadużywania narkotyków, nikotyny i dopalaczy kierowanych do różnych grup społecznych, zarówno do dzieci, młodzieży jak i dorosłych. Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Istotnym działaniem jest również przeszkolenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy oraz nauczycieli ze szkół z terenu gminy zajmującymi się profilaktyką w szkole, ponieważ ważne jest zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem uzależnienia od narkotyków i innych środków psychoaktywnych. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem problemu narkotykowego na poziomie społeczności lokalnej. Inną formą działań korzystnie wpływających na poprawę skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych jest inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, oprócz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadry specjalistów, rekomenduje się również angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Należy także wprowadzić do szkół programy rekomendowane tj. Fantastyczne możliwości, Program Domowych Detektywów itd. Również ważne jest przeprowadzenie działań informacyjnych dotyczących podwyższenia świadomości dzieci i młodzieży na temat instytucji pomocowych oraz uwrażliwienie rodziców poprzez działania edukacyjne na problem narkotykowy wśród dzieci i młodzieży poprzez przeprowadzanie zajęć z zakresu szkodliwości narkotyków. Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe. Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem narkotykowym. Dostęp do różnorodnych zajęć na terenie gminy, umożliwiłby pozytywną organizację czasu wolnego mieszkańców. Należy także pamiętać o zapewnieniu łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnienia lub przemocy.

Istnieją czynniki ryzyka tkwiące w środowisku, rodzinach uczniów i samych uczniach. Są to ubóstwo, bezrobocie, dysfunkcje, przyzwolenie rodziców na zapalenie papierosa przez ich dzieci. Dla około połowy uczniów zasady domowe mogą nie być jasno określone. Ryzykiem może być duża ilość czasu spędzanego przez dzieci przy komputerze, grach komputerowych, grach na telefonie

komórkowym. Ponadto korzystanie z internetu może być niekorzystnym źródłem wiedzy o narkotykach i dopalaczach. Duży wpływ na opinie uczniów o środkach psychoaktywnych ma również przekaz medialny, szczególnie telewizja. Inne czynniki to niewielka wiedza respondentów o osobach i instytucjach niosących pomoc w zakresie uzależnień.

Jednym z zadań, jakie powinno być realizowane w ramach gminnego programu przeciwdziałania narkomanii jest udzielanie pomocy psychologicznej dzieciom z rodzin z problemami uzależnień. W ramach budowania lokalnego systemu pomocy dzieciom z tychże rodzin ważnym elementem jest realizacja różnorodnych działań w tym m.in. prowadzenie świetlic realizujących programy profilaktyczne z elementami socjoterapii. Zadania związane z udzielaniem pomocy dzieciom z problemami uzależnień powinny stać się priorytetem w ramach gminnego programu przeciwdziałania narkomanii. Większość osób intuicyjnie czuje, że profilaktyka ma sens. Potwierdzeniem jest chętnie przytaczane stwierdzenie, że "lepiej zapobiegać niż leczyć". Chcemy stosować profilaktykę w odniesieniu do własnego zdrowia, bo jest ono dla nas ważne. Tak samo istotne powinno być działanie na rzecz zdrowia psychicznego oraz fizycznego dzieci i młodzieży. Jakikolwiek zaniechanie jest tu nie do usprawiedliwienia. Trzeba wszelkimi środkami pomagać, a czasem także ratować dzieci i młodzież, by nie zagubiły się w otaczającym ich świecie. Skuteczność podjętych działań profilaktycznych w istotnym stopniu będzie zależała od ich jakości. Niezbędne jest zatem zdobycie odpowiedniej wiedzy na temat zagrożeń, jakim podlegają dzieci oraz sposobów przeciwdziałania ich skutkom.

W związku z powyższym na rok 2019 zaplanowano dalszą działalność grup profilaktycznych z elementami socjoterapii. W związku z tym, iż odczuwa się duże zainteresowanie dotychczasowymi zajęciami profilaktycznymi z elementami socjoterapii planuje się ponownie zorganizować te zajęcia w większości sołectw.

Ze sprawozdań prowadzących zajęcia wynika, że dzieci i młodzież chętnie w nich uczestniczą i przychodzą punktualnie. Najchętniej biorą udział w zajęciach plastycznych, sportowych i wycieczkach. Dzieci i młodzież podczas zajęć mogą porozmawiać na różne tematy oraz mają możliwość spotkania. Zajęcia uczą aktywnego działania w grupie, współpracy, sprzyjają odreagowaniu napięcia, uczą nawiązywania przyjaźni. W grupie uczęszczającej na zajęcia dostrzegalne są rezultaty tj. zmniejszenie poziomu agresji, wzrost umiejętności panowania nad emocjami, wzrost umiejętności przygotowywania posiłków i wykonywania prac porządkowych, wzrost wiedzy z zakresu zdrowego odżywiania i zagrożeń używania substancji psychoaktywnych, zwiększenie poczucia odpowiedzialności za swoje zachowanie, rozwinięcie poczucia estetyki i kreatywności, wzrost zaufania do siebie i dorosłych, nabycie konstruktywnych sposobów radzenia sobie ze stresem oraz nabycie umiejętności rozwiązywania konfliktów. Na dotychczasowe zajęcia profilaktyczne z elementami socjoterapii zgłaszała się dość duża ilość dzieci i młodzieży chętnych

do brania udziału. Według prowadzących praca wychowawcza i socjoterapeutyczna powinna być w dalszym ciągu organizowana z zachowaniem systematyczności.

CELE PROGRAMU

1. Kreowanie lokalnej polityki przeciwdziałania narkomanii służącej zwiększeniu aktualnych i zapobieganiu nowych problemów narkomanii,
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin, przeciwdziałanie przemocy domowej,
3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy prawnej,
4. Zmniejszenie degradacji zdrowotnej, społecznej i ekonomicznej osób oraz rodzin ponoszących skutki nadużywania narkotyków,
5. Tworzenie warunków do przeprowadzenia zadań z zakresu profilaktyki skierowanej głównie do dzieci i młodzieży,
6. Prowadzenie szerokiej profilaktyki wśród rodziców,
7. Działalność wychowawcza i informacyjna w zakresie rozwiązywania problemów związanych z narkomanią,
8. Zwiększanie efektywności działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach i placówkach systemu oświaty, ośrodku kultury, parafii, sołectwach,
9. Ograniczenie ryzykownych zachowań dzieci i młodzieży związanych z używaniem narkotyków i innych środków psychoaktywnych,
10. Ograniczenie szkód zdrowotnych spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych,
11. Działalność wychowawcza i informacyjna w zakresie rozwiązywania problemów związanych z narkomanią.

ZADANIA Z ZAKRESU GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA

NARKOMANII

I. Zwiększenie liczby osób zajmujących się realizowaniem działań profilaktycznych.

1. Prowadzenie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe dla osób realizujących zadania

profilaktyczne obejmujące problematykę narkomanii, a w szczególności dla pracowników szkół, placówek oświatowych, pomocy społecznej, policji i innych grup podejmujących działania profilaktyczne,

2. Organizowanie szkoleń w celu doskonalenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczących wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej,
3. Zwiększenie liczby kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych,
4. Kursy i szkolenia dla przedstawicieli samorządu lokalnego oraz pracowników samorządowych zajmujących się problemami narkomanii.
5. Finansowanie szkoleń, kursów dla osób prowadzących zajęcia profilaktyczne z elementami socjoterapii.

II. Rozwijanie i popieranie działalności informacyjnej, edukacyjnej zapobiegawczej, szkoleniowej i prawnej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, a w szczególności dzieci i młodzieży. Poradnictwo i organizacja pomocy społecznej.

1. Podniesienie wiedzy społeczeństwa z zakresu narkomanii. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w zapobieganiu narkomanii - wsparcie działalności organizacji pozarządowych i osób fizycznych,
2. Organizowanie i finansowanie warsztatów, prelekcji, pogadanek,
3. Realizacja programów profilaktycznych, informacyjnych, terapeutycznych, spektakli teatralnych i warsztatów o tematyce profilaktycznej dla dzieci i młodzieży ze szkół z terenu gminy,
4. Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat zapobiegania narkomanii, postaw rodzicielskich – współpraca z placówkami oświatowymi,
5. Udzielanie rodzinom z problemami narkomanii pomocy psychologicznej, prawnej, informacyjnej,
6. Szerzenie informacji na temat problemu narkomanii za pomocą ulotek, wykorzystanie strony internetowej Gminy oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się problematyką,
7. Upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych,

8. Prowadzenie zajęć profilaktycznych z elementami socjoterapii,
9. Finansowanie kolonii profilaktycznych, jako elementu oddziaływań profilaktycznych,
10. Wspomaganie prowadzenia zajęć sportowo – rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
11. Prowadzenie konkursów na temat używania substancji psychoaktywnych,
12. Pogłębianie wiedzy na temat środków psychoaktywnych,
13. Prowadzenie grup wsparcia, zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych i eksperymentujących ze środkami psychotropowymi i ich rodzin,
14. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego, zajmującego się informacją, pomocą prawną oraz pierwszą interwencją w problemach narkotykowych,
15. Kształtowanie świadomości zdrowotnej i motywacji do dbania o zdrowie u dzieci i młodzieży szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem problematyki używania substancji psychoaktywnych i ich negatywnych następstw,
16. Umożliwienie dzieciom i młodzieży twórczego, pozytywnego zagospodarowania czasu wolnego poprzez rozwój zainteresowań pod kierunkiem instruktorów i wychowawców poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych i imprez profilaktycznych,
17. Wspieranie działalności kulturowej i sportowej prowadzonej w połączeniu z profilaktyką uzależnień,
18. Realizacja programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia na terenie szkół i innych placówek opiekuńczo – wychowawczych pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.
19. Prowadzenie działań edukacyjnych, w tym kampanii społecznych, adresowanych do różnych grup docelowych, a w szczególności do dzieci, młodzieży, rodziców na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających i substancji psychoaktywnych, a także z pozamedycznego stosowania produktów leczniczych, których używanie może doprowadzić do uzależnienia,
20. Prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających ze stosowania narkotyków przez dzieci i młodzież (wywiady profilaktyczne, warsztaty profilaktyczne, program edukacyjno – interwencyjny "Szkoła dla rodziców", finansowanie materiałów niezbędnych do prowadzenia rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach, kampanie profilaktyczne),

III. Diagnozowanie i badanie zjawisk związanych z używaniem narkotyków:

1. Monitorowanie poziomu i struktury spożycia oraz dostępności narkotyków,
2. Rozpoznawanie i diagnozowanie środowiska – ankietowanie dzieci i młodzieży w zakresie problematyki uzależnień i jej rozmiarów w placówkach oświatowych,
3. Inicjowanie, wspieranie i prowadzenie badań dotyczących problemów wynikających z używania narkotyków (diagnoza problemów społecznych, ewaluacja zachowań ryzykownych w szkołach na terenie gminy),

IV Udzielenie rodzinom w którym występuje problem uzależnienia - pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:

1. Wspomaganie działalności świetlic socjoterapeutycznych, środowiskowych i wiejskich,
2. Organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych o charakterze profilaktycznym oraz dofinansowanie różnych form zajęć sportowo – rekreacyjnych i edukacyjnych,
3. Dofinansowywanie zajęć i programów socjoterapeutycznych oraz profilaktycznych dla dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi lub przemocą w rodzinie,
4. Organizowanie i dofinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin, w których występują problemy alkoholowe i przemoc w rodzinie,
5. Organizowanie i finansowanie warsztatów, prelekcji i pogadanek,

Realizatorzy i partnerzy w realizacji Programu Zapobiegania Narkomanii:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
3. Punkt Konsultacyjno – Informacyjny przy UG w Dźwierzutach,
4. Placówki oświatowe,
5. Służba zdrowia,
6. Gminny Ośrodek Kultury w Dźwierzutach,
7. Gminna Biblioteka Publiczna w Dźwierzutach,
8. Biblioteki (publiczna i szkolne)

9. Parafie (Targowo, Dźwierzuty)
10. Grupy w ramach zajęć profilaktycznych z elementami socjoterapii,
11. Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie,
12. Urząd Gminy w Dźwierzutach,
13. Organizacje pozarządowe.

Spodziewane efekty:

- Zwiększenie świadomości społecznej nt. środków odurzających i psychoaktywnych,
- Promocja zdrowego stylu życia, wolnego od używek,
- Przygotowanie nauczycieli i pedagogów do prowadzenie programów profilaktycznych,
- Zmniejszenie ryzyka związanego z używaniem środków odurzających,
- Diagnoza problemów z związanych ze zjawiskiem narkomanii,
- Ograniczenie dostępności środków odurzających,
- Podniesienie wiedzy dzieci i młodzieży na temat uzależnień oraz korzystania z profesjonalnych ofert profilaktyki,
- Zwiększenie możliwości korzystania z profesjonalnych form pomocy dla osób uzależnionych.

ZASADY FINANSOWANIA ORAZ SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

Program może ulec modyfikacji w trakcie jego realizacji ze względu na zmianę potrzeb społecznych wynikających z diagnozy problemu oraz w przypadku zmian zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Narkomanii stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jest uzupełnieniem zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Dźwierzuty. Zadania wynikające z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dźwierzutach.

Głównym źródłem finansowania programu są środki Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dźwierzutach. (Finansowanie realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu będzie dokonywane z rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wnoszonych przez prowadzących sprzedaż podmioty gospodarcze.)

Za merytoryczną i formalną prawidłowość wydatkowania środków przeznaczonych na realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych odpowiedzialny jest Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sekretarz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Upoważnia się Przewodniczącą do występowania do Wójta Gminy Dźwierzuty z wnioskiem o przeniesienie środków finansowych pomiędzy zadaniami i paragrafami wydatków w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Dźwierzuty.

SPOSÓB MONITORINGU I EWALUACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA 2019 ROK

Monitoring i kontrola efektywności prowadzone będą poprzez:

1. Sprawozdania wewnętrzne dla: Rady Gminy Dźwierzuty
2. Sprawozdanie zewnętrzne dla: Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego - zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 1030 ze zm.

Program został opracowany w oparciu o:

1. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 1030 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 1492)
3. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020 (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r.).
4. Informacje z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dźwierzutach.
5. Diagnozę Problemów Społecznych przeprowadzoną w miesiącu październiku 2017 r. na terenie Gminy Dźwierzuty przez firmę Oficyna Profilaktyczna z Krakowa.

Opracowanie:

Wioletta Wacławska – Sekretarz GKRPA